

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจขายข้าวของเกษตรกรในกิ่งอำเภอ
ภูพานยาว จังหวัดพะเยา ผู้วิจัยได้นำข้อมูล แนวความคิด และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาใช้เป็น
แนวทางในงานวิจัย ดังนี้

1. ข้อมูลเกี่ยวกับกิ่งอำเภอภูพานยาว จังหวัดพะเยา
2. ข้อมูลเกี่ยวกับข้าว
3. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการตัดสินใจ
4. ปัจจัยที่มีผลต่อต้นทุนการผลิตทางการเกษตร
5. เอกสารและงานวิจัยอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

ข้อมูลเกี่ยวกับกิ่งอำเภอภูพานยาว จังหวัดพะเยา

สภาพทางภูมิศาสตร์

กิ่งอำเภอภูพานยาว ตั้งอยู่ทางทิศตะวันออกของจังหวัดพะเยา มีพื้นที่ 202.83 ตาราง
กิโลเมตร ห่างจากตัวจังหวัด 16 กิโลเมตร มีอาณาเขตติดต่อ ดังนี้

ทิศเหนือ ติดต่อกับ อำเภอป่าแดด จังหวัดเชียงราย

ทิศใต้ ติดต่อกับ อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา

ทิศตะวันตก ติดต่อกับ อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา

ทิศตะวันออก ติดต่อกับ อำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา

สภาพทางเศรษฐกิจ

มีพื้นที่ทำการเกษตร 73,783 ไร่ เป็นพื้นที่ทำนา 62,357 ไร่ พื้นที่ทำไร่ 4,332 ไร่ พื้นที่ปลูก
ไม้ผล 5,526 ไร่ พื้นที่ปลูกผัก 1,500 ไร่ จำนวนครัวเรือนเกษตรกร 5,342 ครัวเรือน มีรายได้เฉลี่ย
ของประชากร 28,773 บาท ต่อคนต่อปี (รายงานข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.), 2548)

จำนวนประชากร

ตารางที่ 1 จำนวนประชากรในพื้นที่

ที่	ตำบล	ประชากร			จำนวน ครัวเรือน
		เพศชาย	เพศหญิง	รวม	
1	ห้วยแก้ว	4,437	4,678	9,115	2,654
2	แม่ือง	2,173	2,173	4,346	1,523
3	ดงเจน	4,560	4,772	9,332	3,056
รวม	3 ตำบล	11,170	11,623	22,793	7,233

ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

สภาพพื้นดินโดยทั่วไปเป็นดินร่วน เหมาะสำหรับปลูกข้าวและพืชไร่ทุกชนิด ส่วนแหล่งน้ำ ประกอบด้วย แม่น้ำอิง อ่างเก็บน้ำร่องปอ อ่างเก็บน้ำห้วยแก้ว อ่างเก็บน้ำห้วยบง และอ่างเก็บน้ำร่องตัว

ข้อมูลเกี่ยวกับข้าว

ประเภทของตลาดข้าว

หลังจากเกษตรกรได้เก็บเกี่ยวผลผลิตข้าวเปลือกของตนแล้ว เกษตรกรจะเก็บไว้ทำพันธุ์ และส่วนหนึ่งเก็บไว้บริโภคเพียงเล็กน้อย บางส่วนเกษตรกรใช้ไปเพื่อการชำระหนี้สินและค่าเช่า ส่วนที่เหลือจำหน่ายออกสู่ตลาด จากการสำรวจพบว่า มีพ่อค้าคนกลางเป็นผู้ดำเนินการเคลื่อนย้ายผลผลิตจากเกษตรกรไปยังโรงสี ผู้บริโภค และผู้ส่งออก โดยทำหน้าที่ในการซื้อขายผลผลิตและให้บริการต่าง ๆ (กรมการค้าภายใน, กองควบคุมข้าว, 2543)

สำหรับตลาดข้าวในประเทศไทย ประกอบด้วยตลาด 2 ระดับ คือ ตลาดในระดับท้องถิ่น และตลาดปลายทาง โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. ตลาดระดับท้องถิ่น หมายถึง ตลาดตั้งแต่หมู่บ้าน ตำบล จนถึงในเมือง เช่น เขตอำเภอต่าง ๆ อาจตั้งอยู่กระจายตามเส้นทางคมนาคม เป็นต้นว่า ตลาดกลางข้าว (ท่าข้าว) มีการซื้อขายระหว่างเกษตรกรกับพ่อค้าตัวแทน (นายหน้า) สถาบันเกษตรกร และโรงสี อาจมีการซื้อขายระหว่างพ่อค้ารวบรวมท้องถิ่นด้วยเช่นกัน คือ พ่อค้าขนาดเล็กรับซื้อข้าวเปลือกให้แก่พ่อค้าขนาด

ใหญ่ ในขั้นสุดท้ายจะจำหน่ายให้แก่โรงสี จะมีการเก็บกักข้าวเปลือกเพื่อแสวงหาผลประโยชน์ จากความเคลื่อนไหวของราคาข้าวสาร หลังจากนั้นจะมีการแปรรูปเป็นข้าวสารก่อนที่จะนำมา จำหน่ายต่อยังตลาดปลายทาง ทั้งนี้สถานที่ช่วยในการอำนวยความสะดวกให้ผู้ซื้อและผู้ขาย ได้ซื้อขายข้าวได้แพร่หลายมากขึ้น คือ ตลาดกลางข้าวเปลือก

ตลาดกลางข้าวเปลือก หรือ ท่าข้าวข้าวเปลือก คือ สถานที่ที่กลุ่มของผู้ซื้อและผู้ขาย นำผลผลิตข้าวมาแลกเปลี่ยนซื้อขายได้อย่างสะดวก ปัจจุบันตลาดกลางข้าวเปลือก จำแนกได้ 2 ประเภท คือ

1) ตลาดกลางเอกชน

ตลาดกลางแห่งแรกที่มีชื่อเสียงมานานเป็นที่รู้จักกันมากที่สุดคือ ท่าข้าวกำนันทรง ตั้งอยู่ในจังหวัดนครสวรรค์ ต่อมาได้มีการจัดตั้งตลาดกลางกันแพร่หลายมากขึ้น ในปี 2539 มีแหล่งศูนย์กลางผลิตข้าวที่สำคัญใน 3 ภาค ดังนี้

- ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีตลาดกลางข้าวและพืชไร่ 13 แห่ง อยู่ในจังหวัด สกลนคร ขอนแก่น ชัยภูมิ จังหวัดละ 2 แห่ง กาฬสินธุ์ อำนาจเจริญ อุบลราชธานี ร้อยเอ็ด ยโสธร ศรีสะเกษ นครพนม จังหวัดละ 1 แห่ง

- ภาคเหนือ มีตลาดกลางข้าวและพืชไร่ 31 แห่ง อยู่ในจังหวัดพิษณุโลก 5 แห่ง กำแพงเพชร 7 แห่ง พิจิตร 8 แห่ง เพชรบูรณ์ 2 แห่ง นครสวรรค์ 6 แห่ง สุโขทัย 2 แห่ง และพะเยา 1 แห่ง

- ภาคกลาง มีตลาดกลางข้าวและพืชไร่ 8 แห่ง อยู่ในจังหวัดลพบุรี ชัยนาท สิงห์บุรี ฉะเชิงเทรา ปราจีนบุรี นครนายก จังหวัดละ 1 แห่ง และอุทัยธานี 1 แห่ง

ตลาดกลางเหล่านี้ส่วนใหญ่จะได้รับการสนับสนุนและส่งเสริมจากพาณิชย์จังหวัด และกรมการค้าภายใน กระทรวงพาณิชย์ ทั้งนี้พ่อค้าเจ้าของตลาดหลายราย (ยกเว้นท่าข้าวกำนันทรง) ทำหน้าที่เป็นพ่อค้ารวบรวมท้องถิ่น คือ เข้ามาซื้อขายข้าวเปลือกด้วยตนเอง และบางรายจะ ดำเนินกิจการโรงสีด้วย

2) ตลาดกลางรัฐ จำแนกได้ 2 ตลาด ดังนี้

ก. ตลาดกลางธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ตลาดกลาง ธ.ก.ส.) เป็นสถาบันการเงินของรัฐบาลสังกัดกระทรวงการคลัง ได้ให้ความช่วยเหลือเกษตรกรให้ขายข้าว ได้ในราคายุติธรรม เสริมสร้างความรู้และประสบการณ์ด้านการตลาด รวมทั้งสามารถจัดการ เกี่ยวกับคุณภาพข้าวให้ได้มาตรฐานตามที่ตลาดต้องการ จึงได้จัดตั้งตลาดกลางสินค้าเกษตรในภาค กลางที่อำเภอศรีประจันต์ จังหวัดสุพรรณบุรี ในภาคเหนือที่จังหวัดนครสวรรค์ และในภาค

ตะวันออกเฉียงเหนือที่จังหวัดขอนแก่น ซึ่งทั้ง 3 จังหวัด เป็นศูนย์กลางของแหล่งปลูกข้าวที่สำคัญของแต่ละภาค

ข. ตลาดกลางผลผลิตเกษตรประจำตำบลของสหกรณ์ กรมส่งเสริมสหกรณ์ ได้จัดตั้งตลาดกลางข้าวเปลือกประจำตำบล เพื่อใช้เป็นแหล่งในการซื้อข้าวเปลือก เมื่อปี พ.ศ. 2537 ในปี พ.ศ. 2539 มีตลาดกลางผลผลิตเกษตรประจำตำบลของสหกรณ์ถึง 176 แห่ง ให้บริการแก่เกษตรกร สมาชิก สหกรณ์ กลุ่มเกษตรกรและผู้รวบรวมข้าวเปลือกจากเกษตรกรทั่วไปมาจำหน่ายที่ตลาดกลางดังกล่าว ให้บริการในด้านต่าง ๆ ดังนี้

- บริการส่งเสริมการซื้อ - ขายข้าวเปลือก
- บริการรับฝากข้าวเปลือก
- บริการลานตลาดข้าวเปลือก
- บริการชั่งน้ำหนักสำหรับบรรทุกทั่วไป

โดยสรุปแล้ว ตลาดกลางผลผลิตเกษตรประจำตำบลของสหกรณ์ จะทำหน้าที่เป็นแหล่งพบและบริการการซื้อและขายข้าวแก่เกษตรกรผู้เป็นสมาชิกสหกรณ์การเกษตร และพ่อค้า

2. ตลาดปลายทาง หมายถึง ตลาดที่รวบรวมข้าวสารจากจังหวัดต่าง ๆ เพื่อส่งไปยังตลาดปลายทางที่กรุงเทพมหานคร หรือส่งจากตลาดปลายทางไปยังจังหวัดอื่น ๆ อีกทอดหนึ่ง เป็นตลาดที่รวบรวมข้าวจากทุกตลาด แล้วทำการจัดชั้นคุณภาพ การบรรจุ แปรรูปเพื่อส่งไปยังตลาดที่ต้องการ

การกำหนดราคาซื้อขายข้าว

1. การกำหนดราคาซื้อขายข้าวเปลือก

พ่อค้าโรงสีมีบทบาทสำคัญในการกำหนดราคาข้าวเปลือก โดยยึดราคาข้าวสารจากใบแจ้งราคาที่ส่งไปจากกรุงเทพมหานคร แล้วหักด้วยค่าขนส่งจากโรงสีถึงกรุงเทพมหานคร รวมทั้งค่าใช้จ่ายในการสีข้าวและกำไร สำหรับราคาข้าวเปลือกที่ตลาดกลาง ผู้ประกอบการใช้ราคาที่โรงสีรับซื้อแล้วหักด้วยต้นทุนการตลาด หลังจากนั้น จะตั้งราคาโดยอาศัยราคาในวันที่ผ่านมามากับข้อมูลการซื้อขายจากกรุงเทพมหานคร แล้วกำหนดขึ้นเป็นราคากลางที่จะรับซื้อ ถ้าไม่มีผู้มารับซื้อในตลาดกลาง (ในกรณีที่เจ้าของตลาดกลางทำหน้าที่เป็นพ่อค้ารวบรวมท้องถิ่น และในกรณีที่ตลาดกลางสหกรณ์การเกษตร) ส่วนราคาที่มีการซื้อขายจริงในตลาดแต่ละวันนั้น ขึ้นอยู่กับปริมาณข้าวเปลือกที่ผ่านตลาดกลาง

2. การกำหนดราคาซื้อขายข้าวสาร

พ่อค้าส่งออกเป็นผู้มีอำนาจกำหนดราคาซื้อขายข้าวภายในประเทศได้มาก เนื่องจากมีการรวมตัวกัน มีการกำหนดราคาขายข้าวให้แก่ตลาดต่างประเทศ และราคาข้าวขายที่ส่งในตลาดกรุงเทพมหานคร ราคาขายส่งข้าวสารขึ้นอยู่กับราคาส่งออกที่ต้องส่งมอบข้าวสารในช่วงนั้น และราคาส่งออกที่ประกาศโดยสภาหอการค้าแห่งประเทศไทย อย่างไรก็ตาม ราคาส่งออกข้าวหอมมะลิของไทย ซึ่งถือว่าเป็นราคาข้าวหอมมะลิในตลาดโลกจะเปลี่ยนแปลงหรือเคลื่อนไหวตามภาวะความต้องการและปริมาณข้าวหอมมะลิในประเทศไทย

ข้าวสารการตลาดของข้าว

กล่าวได้ว่า การสื่อสารมีบทบาทสำคัญยิ่งต่อระบบการค้า เนื่องด้วยเป็นสื่อกลางที่สามารถนำข่าวความเคลื่อนไหวของราคา ภาวะการผลิตและการตลาดข้าวในแต่ละฤดูกาลไปสู่เกษตรกรและพ่อค้าคนกลางทุกระดับ ถ้าบุคคลดังกล่าวได้ทราบข่าวสารที่สมบูรณ์ ถูกต้อง และรวดเร็ว จะส่งเสริมให้ผู้ประกอบการทุกระดับสามารถวางแผนการผลิตและการตลาดได้ถูกต้องและแม่นยำยิ่งขึ้น ทั้งนี้ ได้จำแนกผู้รับข่าวสารเป็น 2 ระดับ ดังนี้

1. เกษตรกร

เกษตรกรจะรับฟังข่าวสารการผลิตและการตลาดจากพ่อค้าคนกลางมากที่สุด รองลงไปคือ เพื่อนบ้าน วิทยุ โทรทัศน์ และเอกสารทางวิชาการ ตามลำดับ

2. พ่อค้าคนกลาง

สื่อกลางสำคัญที่สุดที่มีบทบาทสำคัญในการนำข่าวสารทั้งการผลิตและการตลาดไปสู่พ่อค้าทุกระดับ คือ โทรทัศน์ ส่วนใบแจ้งราคา (หั่งเซ็ง) และโทรสาร มีความสำคัญรองลงไป นอกจากนั้น หนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ โทรเลข จดหมาย เอกสารทางราชการ มีบทบาทต่อการค้าข้าวน้อยลงไป เนื่องจากความเคลื่อนไหวของราคาและตลาดข้าวเป็นไปอย่างรวดเร็ว

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการตัดสินใจ

จิระจิตต์ (2535) อ้างโดยศุภชัย (2535) กล่าวว่า การตัดสินใจเป็นกระบวนการทางเลือกที่มีอยู่หลายทางเลือกเพื่อใช้เป็นแนวทางในการดำเนินการ ดังนั้น เมื่อมีการเลือกทางเลือกใดทางเลือกหนึ่งก็ถือได้ว่าการตัดสินใจแล้ว แต่อย่างไรก็ตามการตัดสินใจที่ถือว่าดีนั้นจะต้องเป็นทางเลือกซึ่งเป็นแนวทางที่บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

วานิช (2545) กล่าวว่า ในการดำเนินชีวิตทุกคนจะต้องเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจอยู่เสมอ โดยทั่วไปแล้วสภาวะการณ์ต่าง ๆ ที่จะต้องเผชิญมีอยู่ 2 ลักษณะใหญ่ ๆ คือ สภาวะการณ์ที่ไม่ต้องมีการแข่งขัน กับสภาวะการณ์ที่มีการแข่งขัน ในสภาวะการณ์ที่ไม่ต้องมีการแข่งขันนั้น จะประกอบด้วยสภาวะการณ์ที่แน่นอน สภาวะการณ์ที่ไม่แน่นอน และสภาวะการณ์ที่มีความเสี่ยง ซึ่งในแต่ละสภาวะการณ์นั้น สามารถใช้วิธีการและเทคนิคต่าง ๆ เพื่อช่วยในการตัดสินใจให้เป็นไปอย่างเหมาะสมได้ วิธีการและเทคนิคต่าง ๆ เหล่านี้ สามารถนำไปใช้ในการวิเคราะห์ปัญหา รวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องเพื่อหาทางเลือกที่ดีที่สุดสำหรับการตัดสินใจ

วิชัย (2535) กล่าวว่า การตัดสินใจ หมายถึง การเลือกทางเลือกที่มีอยู่หลาย ๆ ทางเลือก โดยอาศัยทางเลือกที่ดีที่สุดเพียงทางเลือกเดียวที่สามารถตอบสนองเป้าหมาย หรือความต้องการของผู้เลือกได้ ในการบริหารองค์การให้มีประสิทธิภาพนั้น ผู้บริหารอาจอยู่ในภาวะที่จะต้องตัดสินใจเพื่อแก้ไขปัญหาหรือกำหนดแนวทางดำเนินการให้บรรลุเป้าหมาย วิธีการตัดสินใจของผู้บริหารนอกจากมีขั้นตอนและแนวทางในการตัดสินใจตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในองค์กรแล้ว ยังขึ้นอยู่กับบุคลิกลักษณะของผู้ตัดสินใจด้วย

องค์ประกอบของการตัดสินใจ มีดังนี้

1. ผู้ตัดสินใจจะเผชิญกับทางเลือกจำนวนหนึ่ง ซึ่งถ้าไม่มีทางเลือกก็ไม่ต้องตัดสินใจ
2. ผลที่เกิดขึ้นนั้นจะขึ้นอยู่กับทางเลือก
3. ผลที่เกิดขึ้นตามการเลือกแต่ละอย่างแตกต่างกันและไม่เท่ากัน

4. ผู้ตัดสินใจได้เลือกโดยคำนึงถึงคุณค่า ประโยชน์ หรือความสำคัญของทางเลือกแต่ละอย่างที่มีต่อผู้ตัดสินใจเอง การตัดสินใจแบ่งออกได้เป็น 3 ประเภท ตามสถานการณ์ที่เกิดขึ้นคือ

ก) การตัดสินใจภายใต้สถานการณ์ที่แน่นอน (Certainly) เป็นการตัดสินใจที่อยู่บนพื้นฐานของผลลัพธ์ที่คาดหมายไว้แล้ว โดยเกิดขึ้นได้เมื่อผู้ตัดสินใจมีข้อมูลเพียงพอ และทราบถึงผลของการเลือกแต่ละทางเลือกอย่างแน่นอน ในสถานการณ์เช่นนี้ผู้ตัดสินใจจะพยายามเลือกทางเลือกที่ให้ผลประโยชน์สูงสุด

ข) การตัดสินใจภายใต้สถานการณ์ที่ไม่แน่นอน (Uncertainly) เป็นการตัดสินใจที่ไม่สามารถคาดการณ์ผลลัพธ์หรือความน่าจะเป็นที่จะเกิดขึ้นได้เลย หรือกล่าวได้ว่าเป็นสถานการณ์ที่มีดแปดด้าน ทั้งนี้ เพราะผู้ตัดสินใจในสถานการณ์นี้จะไม่มีโอกาสทราบผลลัพธ์ของแต่ละทางเลือก เนื่องจากไม่มีข้อมูลประกอบการตัดสินใจเพียงพอ ไม่มีโอกาสทราบความน่าจะเป็นของเหตุการณ์ที่จะเกิดขึ้น และมีตัวแปรอื่นที่ควบคุมไม่ได้อยู่ด้วย ดังนั้น การตัดสินใจในสถานการณ์เช่นนี้ จึงไม่อาจเลือกโดยใช้ทางเลือกที่ให้ผลตอบแทนสูงสุดได้ ผู้ตัดสินใจจึงต้องใช้ดุลพินิจและวิจารณญาณช่วยในการตัดสินใจอย่างมาก

ค) การตัดสินใจภายใต้สถานการณ์ที่เสี่ยง (Risk) คือการตัดสินใจที่อยู่บนพื้นฐานของผลลัพธ์ที่แน่นอนน้อยกว่าการตัดสินใจภายใต้สถานการณ์ที่แน่นอน แต่ยังคงคาดคะเนความเป็นไปได้อยู่บ้าง ทั้งนี้ ผู้ตัดสินใจทราบถึงผลลัพธ์ของทางเลือกต่าง ๆ ที่ใช้ในการตัดสินใจ แต่โอกาสที่จะเกิดทางเลือกนั้นแตกต่างกัน อันเนื่องมาจากปัจจัยบางอย่างที่ไม่แน่นอน

วุฒิชัย (2523) กล่าวถึงแนวคิดของ Taylor ว่า กระบวนการตัดสินใจจะใช้ขั้นตอนการแก้ปัญหา (Problem Solving) ได้แก่

1. การแยกแยะตัวปัญหา (Problem Identification) เกิดขึ้นเมื่อบุคคลมีความรู้สึกว่าได้เกิดปัญหาขึ้น ซึ่งเป็นความรู้สึกที่เกิดขึ้นภายในว่ามีปรากฏการณ์บางอย่างที่ไม่เป็นไปตามที่คาดคิด จัดว่าเป็นขั้นการสร้างความแน่ใจและมั่นใจโดยการทำความเข้าใจกับตัวปัญหาที่แท้จริง

2. การหาข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับตัวปัญหานั้น (Information Search) เป็นกิจกรรมด้านเสาะหาปัญหา เป็นการค้นหาสาเหตุหรือสิ่งที่ก่อให้เกิดตัวปัญหา โดยการเสาะหาข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับสาเหตุของปัญหาให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ ข่าวสารที่หามา นั้นจะต้องมีความเกี่ยวข้องจำเป็นกับตัวปัญหาและเพียงพอใจการแก้ปัญหา

3. การประเมินค่าข่าวสาร (Evaluation Information) เป็นการประเมินค่าข่าวสารที่ได้มานั้น ถูกต้อง เหมาะสม เพียงพอ ตรงกับเวลา สามารถนำไปวิเคราะห์ปัญหาได้หรือไม่

4. กำหนดทางเลือก (Listing of Alternative) เป็นการกำหนดทางเลือกให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ ทางเลือกนั้นพยายามที่จะครอบคลุมวิธีทางที่จะแก้ปัญหาได้ในหลาย ๆ วิธี มีการลำดับความสำคัญของทางเลือกไว้ แต่ยังยอมรับว่าทางเลือกแต่ละทางนั้นอาจช่วยแก้ปัญหาได้ถูกต้องและเหมาะสมในระดับที่แตกต่างกัน

5. การเลือกทางเลือก (Selection of Alternative) เป็นการเลือกทางเลือกที่กำหนดไว้เพื่อจะนำไปปฏิบัติต่อไป เป็นที่ยอมรับว่าเป็นการตัดสินใจที่แท้จริง

6. การปฏิบัติตามการตัดสินใจ (Implement of Decision) เป็นการปฏิบัติตามผลของการตัดสินใจที่ได้เลือกไว้แล้ว

ขั้นตอนการตัดสินใจ

การตัดสินใจที่ดีควรเป็นไปตามขั้นตอน ดังนี้

1. กำหนดวัตถุประสงค์ในการตัดสินใจให้ชัดเจน โดยทราบว่าจะตัดสินใจเพื่ออะไร มุ่งเป้าหมายอะไร

2. พิจารณาประเด็นต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น ถ้าเป็นการตัดสินใจเพื่อแก้ปัญหา ก็ต้องมีการแยกแยะปัญหา หาข่าวสารที่เกี่ยวข้อง ประเมินค่าของข่าวสารต่าง ๆ ที่ได้มาว่าข่าวไหนเชื่อถือได้ ข่าวไหนเชื่อถือไม่ได้ และกำหนดเป็นประเด็นขึ้น

3. กำหนดทางเลือก โดยต้องมีทางเลือกมากกว่าหนึ่งทางเลือก และมีผลที่คาดว่าจะได้รับจากทางเลือกแต่ละทาง ด้วยการสร้างทางเลือกเป็นกระบวนการสร้างสรรค์ ซึ่งต้องมีการคิดทางเลือกใหม่ ๆ โดยอาจมาจากการระดมสมอง หรือการคิดค้นขึ้นมา หรือการศึกษาจากประสบการณ์ด้านอื่นก็ได้

4. การตัดสินใจเลือกทางเลือก มีแนวทางในการตัดสินใจ ดังเกณฑ์ต่อไปนี้

ก) เกณฑ์จุดสูงสุด เช่น ทางเลือกไหนแก้ปัญหาได้ดีที่สุด ขจัดปัญหาได้หมดสิ้น ก็เลือกทางเลือกนั้น หรือทางเลือกไหนให้ประโยชน์มากที่สุดก็เลือกทางเลือกนั้น เป็นต้น

ข) เกณฑ์หาจุดสูงสุดของทางเลือกที่ต่ำ ๆ เช่น หัวหน้างานอาจมีข้อจำกัดด้านงบประมาณที่ใช้ ดังนั้น ขอบเขตงบประมาณที่มีอยู่ มีทางเลือกที่ให้ผลสูงสุด ก็ตัดสินใจเลือกทางนั้น

ค) เกณฑ์ที่จะสร้างความเสียหายน้อยที่สุด เป็นการเลือกทางเลือกที่จะก่อให้เกิดผลกระทบในทางลบน้อยที่สุด เช่น เสียค่าใช้จ่ายน้อยที่สุด ใช้นเวลาน้อยที่สุด เป็นต้น

ง) เกณฑ์สร้างความพึงพอใจ ในบางกรณี หัวหน้างานอาจต้องเสียค่าใช้จ่ายมากขึ้น เพื่อให้ทุกฝ่ายพอใจ ซึ่งอาจเป็นการประนีประนอมในระหว่างผู้ที่เกี่ยวข้องได้

วีระพล (2525) ได้กล่าวถึงการตัดสินใจไว้ว่า มนุษย์ทุกชาติทุกภาษา ส่วนใหญ่ประสบความสำเร็จความล้มเหลวมาแล้วจึงนำประสบการณ์เหล่านี้มาหาวิธีการปรับปรุงแก้ไข การที่แต่ละคนพยายามหาแนวทางการตัดสินใจด้วยตนเองอาจใช้เวลานาน เพื่อไม่ให้เกิดการตัดสินใจผิดพลาด จึงต้องศึกษาขั้นตอน หลักการ และเทคนิคการตัดสินใจที่จะช่วยให้สามารถนำไปตัดสินใจในวิถีทางที่ถูกต้องในระยะเวลาอันสั้น ตามปกติแล้วจะต้องมีอย่างน้อยที่สุด 2 ทางเลือก ถ้าไม่มีทางเลือกก็ไม่มี การตัดสินใจ การตัดสินใจนั้นอาจแบ่งออกได้ 3 ประเภท คือ การตัดสินใจภายในภาวะแน่นอน การตัดสินใจภายในภาวะไม่แน่นอน และการตัดสินใจภายใต้ภาวะเสี่ยง โดยถือเกณฑ์ที่ว่า การตัดสินใจไม่ขึ้นอยู่กับสภาวะการณ์หรือทราบแน่นอนว่าสภาวะการณ์ไหนจะเกิดขึ้น ถ้าไม่มีข้อมูล ข่าวสารเกี่ยวกับสภาวะการณ์แล้วจะทำให้การตัดสินใจอยู่ใต้อาณัติที่ไม่แน่นอน ส่วนกรณีที่ไม่ทราบ

ความน่าจะเป็นของสภาวะการณ์แล้ว การตัดสินใจจะกลายเป็นการตัดสินใจภายใต้ภาวะความเสี่ยง การแก้ปัญหาจะต้องแก้ที่สาเหตุแห่งปัญหา ถ้าสาเหตุแห่งปัญหาหมดไป ปัญหาก็จะหมดไป โดยปริยาย เนื่องจากปัญหามีหลายสาเหตุ ควรแก้สาเหตุที่ก่อให้เกิดการตัดสินใจทางเลือกที่จะแก้สาเหตุที่ก่อปัญหามากที่สุด ที่จะทำให้บรรลุเป้าหมาย ผู้ตัดสินใจจะต้องเลือกทางเลือกที่ดีที่สุด

Dean and Pruitt (อ้างโดย วุฒิชัย, 2523) กล่าวว่า ธรรมชาติอย่างหนึ่งของมนุษย์ คือ ไม่ชอบเสี่ยงทำสิ่งใหม่ หากมีปัญหาหรือสถานการณ์ใหม่ก็จะหาทางหลีกเลี่ยง แต่บุคคลยังมีพื้นฐานของการเสี่ยงอยู่อย่างหนึ่ง คือ การเสี่ยงที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของประโยชน์ที่จะได้รับ เมื่อบุคคลเห็นประโยชน์ที่จะได้รับ แนวทางใหม่ก็จะมีการเปลี่ยนแปลงระดับการเสี่ยงของตน

จากความหมายของการตัดสินใจดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า การตัดสินใจ หมายถึง กระบวนการที่บุคคลนำมาให้สำหรับตกลงใจที่จะกระทำใด ๆ หรือปฏิบัติการใด ๆ โดยผลของการกระทำหรือการปฏิบัตินั้น ต้องสอดคล้องหรือสนองความต้องการของตนหรือสามารถที่จะแก้ไข ปัญหาที่ตนกำลังประสบอยู่

สำหรับการตัดสินใจที่เกี่ยวข้องกับการเกษตรนั้น โสภณ (2536) กล่าวว่า เกษตรกรที่ผลิตสินค้าเพื่อขาย จะต้องตัดสินใจในเรื่องที่สำคัญอยู่ 3 เรื่อง คือ

1) การตัดสินใจเลือกผลิตสินค้า สินค้าเกษตรในปัจจุบันมีมากมายหลายชนิด ไม่ว่าจะมองในแง่ของทั้งประเทศหรือของเกษตรกรแต่ละคน หลักที่สำคัญที่เกษตรกรตัดสินใจว่าจะทำกิจกรรมอะไรมากน้อยแค่ไหน ถ้ามองจากภาพรวมก็ต้องพิจารณารายได้หรือกำไรนั้น ก็จากทรัพยากรที่มีอยู่จำกัด ทั้งนี้ในเรื่องที่ดิน แรงงาน เงินทุน จะทำกิจกรรมอะไรจึงจะได้กำไรสูงสุด

2) การตัดสินใจในการใช้ปัจจัยการผลิต เป็นการพิจารณาว่าในการผลิตสินค้าชนิดหนึ่ง ควรจะใช้ปัจจัยชนิดใดชนิดหนึ่งมากน้อยแค่ไหน จึงจะได้กำไรสูงสุด

3) การตัดสินใจเลือกปัจจัยการผลิตแต่ละอย่าง เมื่อเกษตรกรตัดสินใจว่าจะผลิตอะไร และทราบว่าควรจะใช้ปัจจัยการผลิตชนิดต่าง ๆ ที่ต้องใช้ด้วยกันในระดับมากน้อยแค่ไหน ปกติการพิจารณาว่าควรใช้ปัจจัยอะไรเป็นปัญหาใหญ่ ชนิดไหนมาก ชนิดไหนน้อย

ปัจจัยที่มีผลต่อต้นทุนการผลิตทางการเกษตร

ไกรสร (2526) กล่าวว่า ปัจจัยที่มีผลต่อต้นทุนการผลิตทางการเกษตร มีดังนี้

1. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อราคาต้นทุนของผลผลิต ส่วนมากจะประกอบไปด้วยอิทธิพลทางธรรมชาติ เช่น ลักษณะโครงสร้างของดิน สภาพพื้นที่ ปริมาณน้ำฝน สภาพอากาศ ความชื้น และฤดูกาล เป็นต้น ถ้าหากปัจจัยต่าง ๆ ดังกล่าวมานี้ เหมาะสมกับการเพาะปลูก หรือเหมาะกับการเลี้ยงสัตว์ชนิดใดแล้ว ก็จะทำให้ต้นทุนในการปลูกพืชหรือเลี้ยงสัตว์ชนิดนั้นต่ำ ทั้งนี้เพราะเหตุผลว่าผลผลิตต่อไร่ หรือผลผลิตต่อสัตว์จะสูงนั่นเอง
2. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อราคาผลผลิต ในท้องถิ่นต่าง ๆ ที่ได้นำผลผลิตนั้นออกไปขาย ไม่ว่าจะมียาราคาสูงต่ำแค่ไหน ลักษณะของปัจจัยเหล่านี้ ได้แก่ ลักษณะที่ตั้งของตลาด ความต้องการของผลผลิตนั้น ๆ ลักษณะการคมนาคมขนส่ง เป็นต้น

เอกสารและงานวิจัยอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้รวบรวมงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจขายข้าวของเกษตรกร พบว่า มีปัจจัยสำคัญดังต่อไปนี้

การศึกษาปัจจัยพื้นฐานของการปลูกข้าว

แดน (2544) ได้ศึกษาถึงศักยภาพทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และสภาพแวดล้อมของเกษตรกรผู้ปลูกข้าวอินทรีย์ในจังหวัดพะเยาและเชียงราย พบว่า ปัญหาอุปสรรค และแนวทางแก้ไขในการปลูกข้าวอินทรีย์ แบ่งเป็น 2 ส่วนคือ ปัญหาด้านกายภาพ ได้แก่ แหล่งน้ำใช้ในระบบการผลิตไม่เพียงพอ และความอุดมสมบูรณ์ของดินไม่สม่ำเสมอ ปัญหาด้านการจัดการในระบบการผลิตและการตลาดที่ยังขาดแคลนเทคโนโลยีที่เหมาะสม รวมถึงการบริหารจัดการกลุ่มผู้ผลิตข้าวที่ยังไม่เข้มแข็ง

ต่อพงศ์ (2543) ได้ศึกษาถึงเรื่องความรู้และการปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดการศัตรูข้าวโดยวิธีผสมผสานของเกษตรกรในเขตกรุงเทพมหานคร สรุปผลการศึกษาได้ว่า ด้านความรู้ในการป้องกันกำจัดศัตรูข้าว มีเกษตรกรตัวอย่างบางส่วนที่ยังต้องการความรู้ในการป้องกันกำจัดศัตรูข้าวโดยวิธีผสมผสานอีก ถึงแม้จะผ่านการอบรมมาแล้ว เนื่องจากในแต่ละครั้งที่มีการอบรม มีเกษตรกรเข้าร่วมอบรมเป็นจำนวนมาก จึงทำให้การซักถามข้อมูลจากเจ้าหน้าที่เป็นไปอย่างไม่ทั่วถึงเกิดความไม่เข้าใจและสงสัย และเกษตรกรตัวอย่างยังต้องการศึกษาดูงานจากพื้นที่ที่ทำการป้องกันกำจัดศัตรูข้าวโดยวิธีผสมผสานแล้วประสบความสำเร็จอีกด้วย

ทรงยุทธ (2540) ศึกษาถึงความต้องการการบริการส่งเสริมการเกษตรของเกษตรกรผู้ร่วมโครงการเร่งรัดการผลิตข้าวหอมมะลิในจังหวัดอุดรธานี จากผลการศึกษาพบว่า ปัญหาในการปลูกข้าวขาวดอกมะลิ 105 ที่เกษตรกรประสบ ได้แก่ ค่าจ้างแรงงานในการปักดำมีราคาแพง เกษตรกรขาดความรู้ในการใช้สารเคมีป้องกันกำจัดวัชพืช สารเคมีป้องกันและกำจัดวัชพืชและปุ๋ยมีราคาแพง เกษตรกรไม่มีเครื่องพ่นสารเคมี การเก็บเกี่ยวและการนวดข้าวมีค่าใช้จ่ายสูง และการจำหน่ายข้าวเปลือกถูกพ่อค้าคนกลางเอารัดเอาเปรียบ เกษตรกรต้องการความรู้เกี่ยวกับการปลูกข้าวขาวดอกมะลิ 105 ในเรื่องการป้องกันกำจัดโรคข้าว แมลงศัตรูข้าว สัตว์ศัตรูข้าว วัชพืช การใช้สารเคมีกำจัดวัชพืช ชนิดและการอนุรักษ์แมลงศัตรูธรรมชาติ เกษตรกรต้องการได้รับการถ่ายทอดความรู้ด้วยวิธีการฝึกอบรมและวิธีการดูงานเกษตรกรผู้ประสบความสำเร็จและต้องการการสนับสนุนการผลิตในเรื่องการติดต่อแหล่งเมล็ดพันธุ์ การประสานงานในการจัดหาสารเคมี การติดต่อประสานงานแหล่งความรู้ การประกันราคาผลผลิต และการจัดให้มีตลาดกลางในการซื้อขายผลผลิต

สุเมธา (2544) ได้ศึกษาถึงปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการยอมรับเทคโนโลยีการผลิตข้าวขาวดอกมะลิ 105 ของเกษตรกรจังหวัดยโสธร พบว่า ปัญหาและอุปสรรคที่ประสบ ได้แก่ ราคาข้าวไม่แน่นอน ปัจจัยการผลิตมีราคาแพง ขาดแคลนเงินทุนและถูกเอารัดเอาเปรียบจากพ่อค้าคนกลางในเรื่องราคา การได้รับการส่งเสริมและบริการจากหน่วยงานของรัฐเพื่อการผลิต โดยเฉพาะปัจจัยการผลิตและการตลาด พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ไม่ได้รับการส่งเสริมและให้บริการ และเกษตรกรยังมีความต้องการการส่งเสริมและให้บริการอยู่ เทคโนโลยีการผลิตข้าวขาวดอกมะลิ 105 ที่เกษตรกรยอมรับมาก ได้แก่ 1) การเตรียมเมล็ดพันธุ์ 2) การใส่ปุ๋ยเคมีที่ถูกต้อง 3) การป้องกันและกำจัดศัตรูข้าวแบบผสมผสาน 4) การเก็บเกี่ยวในระยะพลับพลึง

ขนาดพื้นที่ในการทำเกษตร

ศิริสิน (2542) ได้ศึกษาเรื่องการเปลี่ยนแปลงสภาพการผลิตข้าวไร่ของชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยงบ้านแม่ลานคำ อำเภอสะเมิง จังหวัดเชียงใหม่ ผลการศึกษาพบว่า การผลิตข้าวไร่มีปัญหาผลผลิตไม่เพียงพอต่อการบริโภคในครัวเรือน เนื่องจากพื้นที่ทำกินถูกเวนคืนโดยกรมป่าไม้ ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อ การเปลี่ยนแปลงสภาพการผลิตข้าวไร่ของชุมชนแม่ลานคำคือ สภาพความอุดมสมบูรณ์ของระบบนิเวศลดลง และสภาพดินฟ้าอากาศที่เปลี่ยนแปลง ตลอดจนปริมาณน้ำและพื้นที่ทำกินลดลง นอกจากนี้ยังมีปัญหาแรงงานในชุมชนไม่เพียงพอ เพราะการผลิตข้าวไร่ต้องอาศัยแรงงานเท่านั้น ชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยงบ้านแม่ลานคำได้ปรับตัวและแก้ปัญหาสภาพการผลิตข้าวไร่ที่ชุมชนประสบ

อยู่ โดยการปลูกพืชเชิงเดี่ยวและไม้ผลทดแทนการปลูกข้าวไร่ การควบคุมและการจัดการแรงงาน ในชุมชนและการสร้างระเบียบภายในชุมชน

อำนาจ (อ้างในไพบูลย์, 2541) ได้สรุปไว้ว่า การที่ผลผลิตข้าวต่อไร่ของประเทศไทย ยังอยู่ในเกณฑ์ที่ต่ำอยู่มากเมื่อเปรียบเทียบกับประเทศที่ผลิตข้าวในทวีปเอเชียด้วยกันอีกหลายประเทศ ก็เนื่องมาจากว่า นอกจากระบบชลประทานไม่ดีพอแล้ว ชาวนายังขาดการปรับปรุงบำรุงดิน ให้สมบูรณ์เพื่อเพิ่มผลผลิตให้สูงขึ้น และการที่ชาวนาไม่พยายามปรับปรุงที่ดินของตนนั้น อาจมีสาเหตุจากหลายประการ อาทิ ขาดเงินทุน ขาดความรู้ และราคาข้าวต่ำ เป็นต้น นอกจากนี้ระบบการเช่าที่ดินยังเป็นสาเหตุสำคัญอีกประการหนึ่งซึ่งทำให้ชาวนาที่อยู่ในฐานะผู้เช่าไม่พยายามปรับปรุงบำรุงที่ดิน

ประเสริฐ (2543) ได้ศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลต่อการผลิตกล้วยไม้ปลอดเพลี้ยไฟ โดยเกษตรกร ในกรุงเทพมหานคร พบว่า จำนวนพื้นที่ปลูกกล้วยไม้ของเกษตรกรมีความสัมพันธ์กับการผลิตกล้วยไม้ปลอดเพลี้ยไฟ ปฏิมา (2543) ได้ศึกษาถึง ปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับการเลี้ยงโคเนื้อพันธุ์ ก้าแพงแสนของเกษตรกรรายย่อยในอำเภอก้าแพงแสน จังหวัดนครปฐม พบว่า การมีที่ดินถือครอง มากของเกษตรกรนั้น ทำให้เกษตรกรมีแนวโน้มที่จะยอมรับการเลี้ยงโคเนื้อพันธุ์ก้าแพงแสนมาก ต่างจาก อภิวัฒน์ (2546) ที่ได้ศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจปลูกมันสำปะหลังของเกษตรกร ในจังหวัดมหาสารคาม พบว่า ขนาดพื้นที่ทำการเกษตรไม่มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจปลูกมันสำปะหลังของเกษตรกร

ต้นทุนการผลิต

นพรัตน์ (2546) ได้ศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจปลูกถั่วเหลืองฤดูแล้งของ เกษตรกรในจังหวัดแพร่ พบว่า การทราบต้นทุนการปลูกถั่วเหลืองฤดูแล้งในปีที่ผ่านมา มีผลต่อการตัดสินใจปลูกถั่วเหลืองฤดูแล้งของเกษตรกร

ราคาขายผลผลิต

นพรัตน์ (2546) ได้ศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจปลูกถั่วเหลืองฤดูแล้งของ เกษตรกรในจังหวัดแพร่ พบว่า การทราบราคาถั่วเหลืองฤดูแล้งในปีที่ผ่านมา มีผลต่อการตัดสินใจปลูกถั่วเหลืองฤดูแล้งของเกษตรกร เช่นเดียวกับ อภิวัฒน์ (2546) ได้ศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจปลูกมันสำปะหลังของเกษตรกรในจังหวัดมหาสารคาม พบว่า ราคามันสำปะหลัง มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจปลูกมันสำปะหลัง

อารีย์ (2536) ได้ทำการวิจัยในเรื่องความเป็นไปได้เชิงเศรษฐกิจในการขยายการผลิตข้าวหอมดอกมะลิ ผลการวิจัยพบว่า การเพิ่มราคารับซื้อจากเกษตรกรมีความเป็นไปได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับตลาดผู้ส่งออก เพราะการกำหนดราคาในการรับซื้อข้าวเปลือกต้องอาศัยราคาส่งออกเป็นหลัก ดังนั้น เมื่อราคาส่งออกเพิ่มขึ้นหรือผู้ส่งออกรับซื้อข้าวสารสูงขึ้น โดยลดผลตอบแทนที่ได้รับลง และส่งผลให้ราคาที่เกษตรกรขายได้เพิ่มขึ้น แต่การที่จะเพิ่มราคาให้เกษตรกรให้ได้ผล ขึ้นอยู่กับวิธีการซื้อขายระหว่างเกษตรกรและพ่อค้ารับซื้อเป็นสำคัญ ซึ่งควรจะต้องได้รับการดูแลให้ใกล้ชิด เช่น องค์กรรับซื้อในรูปแบบอื่น

รายได้ของครอบครัวเกษตรกร

ประเสริฐ (2543) ได้ศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลต่อการผลิตกล้วยไม้ปลอดเพลี้ยไฟโดยเกษตรกรในกรุงเทพมหานคร พบว่า รายได้จากการปลูกกล้วยไม้ มีความสัมพันธ์กับการผลิตกล้วยไม้ปลอดเพลี้ยไฟ เช่นเดียวกับ เฉลิมชนม์ (2538) ได้ศึกษาถึงการยอมรับเทคโนโลยีในการผลิตสุกรแม่พันธุ์ของบริษัทเจริญโภคภัณฑ์ ของเกษตรกรในจังหวัดเชียงใหม่ พบว่า รายได้รวมจากการเลี้ยงสุกร มีความสัมพันธ์กับการยอมรับเทคโนโลยีในการผลิตสุกรแม่พันธุ์

จำนวนแรงงานในครัวเรือน

ประเสริฐ (2543) ได้ศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลต่อการผลิตกล้วยไม้ปลอดเพลี้ยไฟโดยเกษตรกรในกรุงเทพมหานคร พบว่า จำนวนแรงงานที่ใช้ในการปลูกกล้วยไม้ของเกษตรกร มีความสัมพันธ์กับการผลิตกล้วยไม้ปลอดเพลี้ยไฟ ปฎิมา (2543) ได้ศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับการเลี้ยงโคเนื้อพันธุ์กำแพงแสนของเกษตรกรรายย่อยในอำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม พบว่า การมีแรงงานในครอบครัวมากมีแนวโน้มที่ทำให้เกษตรกรยอมรับการเลี้ยงโคเนื้อพันธุ์กำแพงแสนมาก สักดิ์สิทธิ์ (2538) ได้ศึกษาถึงปัจจัยบางประการที่มีผลต่อการยอมรับการส่งเสริมโครงการปลูกกระเทียมพันธุ์เมืองฝางของเกษตรกรในจังหวัดพะเยา พบว่า ความรู้สึกถึงความเพียงพอของแรงงานในครัวเรือนของเกษตรกร มีความสัมพันธ์กับการยอมรับการส่งเสริมการปลูกกระเทียมพันธุ์เมืองฝาง ต่างจาก นพรัตน์ (2546) ที่ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจปลูกถั่วเหลืองฤดูแล้งของเกษตรกรในจังหวัดแพร่ พบว่า แรงงานในครัวเรือนไม่มีผลต่อการตัดสินใจปลูกถั่วเหลืองฤดูแล้งของเกษตรกร เช่นเดียวกับ อภิวัฒน์ (2546) ที่ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจปลูกมันสำปะหลังของเกษตรกรในจังหวัดมหาสารคาม พบว่า จำนวนแรงงานในการปลูกมันสำปะหลังไม่มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจปลูกมันสำปะหลังของเกษตรกร

ความช่วยเหลือจากหน่วยงานในพื้นที่

ประเสริฐ (2543) ได้ศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลต่อการผลิตกล้วยไม้ปลอดเพลี้ยไฟโดยเกษตรกรในกรุงเทพมหานคร พบว่า การติดต่อกับเจ้าหน้าที่ของเกษตรกรมีความสัมพันธ์กับการผลิตกล้วยไม้ปลอดเพลี้ยไฟ ปฏิมา (2543) ได้ศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับการเลี้ยงโคเนื้อพันธุ์กำแพงแสนของเกษตรกรรายย่อยในอำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม พบว่า เกษตรกรที่ติดต่อและได้รับคำแนะนำจากเจ้าหน้าที่มาก มีแนวโน้มที่จะยอมรับการเลี้ยงโคเนื้อพันธุ์กำแพงแสนมาก เฉลิมชนม์ (2538) ได้ศึกษาถึงการยอมรับเทคโนโลยีในการผลิตสุกรแม่พันธุ์ของบริษัทเจริญโภคภัณฑ์ ของเกษตรกรในจังหวัดเชียงใหม่ พบว่า จำนวนครั้งที่พบปะติดต่อกับเจ้าหน้าที่ที่มีความสัมพันธ์กับการยอมรับเทคโนโลยีในการผลิตสุกรแม่พันธุ์ นพรัตน์ (2546) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจปลูกถั่วเหลืองฤดูแล้งของเกษตรกรในจังหวัดแพร่ พบว่า การติดต่อกับเจ้าหน้าที่มากมีผลต่อการตัดสินใจปลูกถั่วเหลืองฤดูแล้งของเกษตรกร และการได้รับการสนับสนุนจากเจ้าหน้าที่ในการปลูกถั่วเหลืองฤดูแล้ง มีผลต่อการตัดสินใจปลูกถั่วเหลืองฤดูแล้งของเกษตรกรเช่นกัน เอกรัตน์ (2545) ได้ศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับการปลูกผักปลอดภัยจากสารพิษของเกษตรกรในจังหวัดสงขลา พบว่า การติดต่อกับเจ้าหน้าที่ของเกษตรกรมีผลต่อการยอมรับการปลูกผักปลอดภัยจากสารพิษ ต่างจาก สักดิ์สิทธิ์ (2538) ได้ศึกษาปัจจัยบางประการที่มีผลต่อการยอมรับการส่งเสริมโครงการปลูกกระเทียมพันธุ์เมืองฝางของเกษตรกรในจังหวัดพะเยา พบว่า การติดต่อกับเกษตรกรตำบล ไม่มีความสัมพันธ์กับการยอมรับการส่งเสริมการปลูกกระเทียมพันธุ์เมืองฝาง และ อภิวัฒน์ (2546) ได้ศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจปลูกมันสำปะหลังของเกษตรกรในจังหวัดมหาสารคาม พบว่า การได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐ ไม่มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจปลูกมันสำปะหลังของเกษตรกร

การได้รับข่าวสารด้านการตลาด

ปฏิมา (2543) ได้ศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับการเลี้ยงโคเนื้อพันธุ์กำแพงแสนของเกษตรกรรายย่อยในอำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม พบว่า การได้รับข่าวสารเกี่ยวกับการเลี้ยงโคเนื้อพันธุ์กำแพงแสนมาก จะทำให้เกษตรกรมีแนวโน้มที่จะยอมรับการเลี้ยงโคเนื้อพันธุ์กำแพงแสนมาก นพรัตน์ (2546) ได้ศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจปลูกถั่วเหลืองฤดูแล้งของเกษตรกรในจังหวัดแพร่ พบว่า การได้รับข่าวสารด้านการเกษตรมาก มีผลต่อการตัดสินใจปลูกถั่วเหลืองฤดูแล้งของเกษตรกร ต่างจาก ประเสริฐ (2543) ที่ได้ศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลต่อการผลิตกล้วยไม้ปลอดเพลี้ยไฟโดยเกษตรกรในกรุงเทพมหานคร พบว่า การได้รับข่าวสารทางการเกษตรจากแหล่งต่าง ๆ ของเกษตรกร ไม่มีความสัมพันธ์กับการผลิตกล้วยไม้ปลอดเพลี้ยไฟ เช่นเดียวกับ

เอกรัตน์ (2545) ได้ศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับการปลูกผักปลอดภัยจากสารพิษของเกษตรกรในจังหวัดสงขลา พบว่า การได้รับข่าวสารของเกษตรกรไม่มีผลต่อการยอมรับการปลูกผักปลอดภัยจากสารพิษ

ภาวะหนี้สินและการได้รับสินเชื่อ

ปฎิมา (2543) ได้ศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับการเลี้ยงโคเนื้อในพื้นที่กำแพงแสนของเกษตรกรรายย่อยในอำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม พบว่า การได้รับเงินกู้ มีแนวโน้มที่จะทำให้เกษตรกรยอมรับการเลี้ยงโคเนื้อในพื้นที่กำแพงแสนมาก อภิวัฒน์ (2546) ได้ศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจปลูกมันสำปะหลังของเกษตรกรในจังหวัดมหาสารคาม พบว่า การใช้สินเชื่อ มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจปลูกมันสำปะหลังของเกษตรกร เช่นเดียวกับ เอกรัตน์ (2545) ที่ได้ศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับการปลูกผักปลอดภัยจากสารพิษของเกษตรกรในจังหวัดสงขลา พบว่า แหล่งสินเชื่อทางการเกษตรของเกษตรกร มีผลต่อการยอมรับการปลูกผักปลอดภัยจากสารพิษของเกษตรกร